

Zitting 1981

16 945

Wijziging van de Wet administratieve rechtspraak overheidsbeschikkingen, vaststelling van een nieuwe bijlage als bedoeld in artikel 6 van die wet en wijziging van de onteigeningswet inzake het horen van de Raad van State

Nr. 3

MEMORIE VAN TOELICHTING

§ 1. Inleiding

Artikel 6, eerste lid van de Wet administratieve rechtspraak overheidsbeschikkingen (hierna aan te duiden als Wet Arob) bepaalt dat geen voorzieningen als in deze wet bedoeld openstaan tegen beschikkingen, gegeven krachtens de in de bijlage bij de wet vermelde wettelijke voorschriften en daarop gebaseerde regelingen. Deze bijlage wordt gewoonlijk de «negatieve lijst» genoemd. Ingevolge artikel 6, tweede en derde lid, vervalt de huidige negatieve lijst op 1 juli 1981, tenzij voordien een wetsontwerp tot vaststelling van een nieuwe negatieve lijst is ingediend. In het laatste geval vervalt de huidige negatieve lijst pas als de wet, houdende de nieuwe negatieve lijst, in werking treedt of vaststaat dat het wetsontwerp niet tot wet zal worden verheven.

Bij de totstandkoming van de Wet Arob is besloten, aan de negatieve lijst een beperkte geldigheidsduur te geven, opdat de wetgever zich bij de benadering van de vervaltermijn er rekenschap van zal geven of er voldoende aanleiding bestaat de betrokken beschikkingen nog langer van de rechtsbescherming ingevolge de Wet Arob uit te sluiten (zie de memorie van toelichting inzake de Wet Arob, 11 279, nr. 3 blz. 8, in verband met het nader advies van de Commissie verhoogde rechtsbescherming met betrekking tot beschikkingen van organen van lagere overheidslichamen, de zogenaamde commissie-G. J. Wiarda, 11 279, nr. 4, blz. 13). Verder is indertijd van regeringswege toegezegd, dat voor bepaalde categorieën wetten – zoals onderwijswetten en wetten op het gebied van de sociale verzekering – gestreefd zou worden naar het uitbouwen van de daarin reeds voorkomende mogelijkheden tot rechtsbescherming (Handelingen Tweede Kamer, zitting 1973–1974, blz. 4576). Dit zou het mogelijk moeten maken de vermelding van de desbetreffende voorschriften op de negatieve lijst te doen vervallen.

Op basis van deze beide uitgangspunten hebben wij, in nauw overleg met onze betrokken ambtgenoten, de voorbereiding van het onderhavige wetsontwerp ter hand genomen. Tevens hebben wij de systematiek van de uitzonderingen op de toepasselijkheid van de Wet Arob in de beschouwingen betrokken. Enkele voorschriften zijn op de negatieve lijst vermeld omdat de aard van de op grond daarvan te nemen beschikkingen zich tegen het openstellen van Arob-beroep dan wel beroep op een ander administratieve rechter of de Kroon verzet. Wij verwijzen naar de memorie van antwoord betreffende de Wet Arob (11 279/11 280, nr. 8, blz. 19–20), die op haar beurt ver-

wijst naar de motieven die in het nader advies van de commissie-Wiarda – onder 4 en 5 zijn vermeld (11 279, nr. 4, blz. 13–14). Het is duidelijk dat laatstbedoelde uitzonderingen niet van tijdelijke aard zijn. Het verdient dan ook uit een oogpunt van wetssystematiek de voorkeur, ze niet in een nieuwe, tijdelijke negatieve lijst op te nemen, maar een plaats te geven in artikel 5 van de Wet Arob, welk artikel ook de andere uitzonderingen bevat die verband houden met de aard der beschikkingen (g–m). Het komt ons gewenst voor, bij deze gelegenheid een beperking aan te brengen in het onderdeel van artikel 5 dat betrekking heeft op financiële bijdragen aan publiekrechtelijke lichamen. In één geval bleek een aanvulling van de in artikel 1, eerste lid, neergelegde uitzonderingen op de definitie van «administratief orgaan» aangewezen. De hier bedoelde wijzigingen van de artikelen 1 en 5 worden in § 2 van deze memorie toegelicht.

36 punten van de huidige negatieve lijst kunnen zonder meer vervallen, omdat er naar huidig inzicht onvoldoende redenen bestaan, het Arob-beroep ter zake uit te sluiten, dan wel – in enkele gevallen – omdat de vermelde wettelijke voorschriften inmiddels zijn vervallen of hun betekenis in de praktijk hebben verloren. Voor gedeelten van 4 andere punten geldt hetzelfde. Het vervallen van een van de hier bedoelde 36 punten, te weten de vermelding van artikel 86 der onteigeningswet, dient gepaard te gaan met een beperkte wijziging van de onteigeningswet, die in dit wetsontwerp is opgenomen. Wij komen hierop in § 5 van deze memorie terug.

Ten slotte zijn er verscheidene wetten ter zake waarvan een wetsontwerp aanhangig, dan wel in ver gevorderde staat van voorbereiding is, dat de behoefte aan verdere uitsluiting van de toepasselijkheid van de Wet Arob zal wegnemen. Meestal gaat het hier om wetten, die op de negatieve lijst zijn vermeld ten einde te voorkomen, dat het op een terrein waar in het algemeen op andere wijze rechtsbescherming wordt geboden (bij voorbeeld door de raden van beroep en de Centrale Raad van Beroep inzake de sociale-zekerheidswetten) incidenteel de Afdeling rechtspraak bevoegd zou zijn. Deze leemten in de rechtsbescherming zullen – overeenkomstig de toezeggingen, gedaan bij de parlementaire behandeling van de Wet Arob – grotendeels worden weggenomen door aanvulling van de desbetreffende wetten. De hertoe strekkende wetswijzigingen worden neergelegd in een zevental afzonderlijke wetsontwerpen. In enkele gevallen bleek het echter niet meer zinvol, zulke wetswijzigingen voor te bereiden, omdat reeds een wetsontwerp tot vervanging dan wel tot ingrijpende wijziging van de desbetreffende regelingen aanhangig of in ver gevorderde staat van voorbereiding is. Op een en ander gaan wij in § 3 van deze memorie nader in.

Dit alles heeft tot gevolg dat thans slechts een verkorte nieuwe negatieve lijst behoeft te worden voorgesteld, waarvan de onderscheiden vermeldingen zullen kunnen vervallen zodra de desbetreffende wetsontwerpen kracht van wet hebben verkregen en in werking zijn getreden. Onze voorstellen zullen derhalve, indien zij worden aanvaard, ertoe leiden dat binnen afzienbare tijd geen bijlage als bedoeld in artikel 6 van de Wet Arob meer van kracht zal zijn. Ook artikel 6 zelf kan alsdan vervallen.

Het wetsontwerp is als volgt opgebouwd. Artikel I bevat de nodige wijzigingen van de Wet Arob zelf. Dit artikel wordt voor wat betreft de wijzigingen van de artikelen 1 en 5 toegelicht in § 2, en voor wat betreft de overige wijzigingen in § 4 van deze memorie. Artikel II houdt de nieuwe, verkorte negatieve lijst in, alsmede de bepalingen volgens welke de onderdelen daarvan vervallen zodra de nodige wijzigingen van andere wetten in werking zijn getreden. Een en ander is toegelicht in § 3. Artikel III bevat de hierboven reeds genoemde wijziging van de onteigeningswet, waarop wij in § 5 van deze memorie nader ingaan. De artikelen IV en V regelen het overgangsrecht en de inwerkingtreding (zie § 6 van deze memorie). Bij deze memorie is een schema gevoegd, waarin bij elk onderdeel van de huidige negatieve lijst is aangegeven of ter zake een nieuwe wettelijke voorziening getroffen zal worden, en zo ja, welke.

§ 2. Wijziging van de artikelen 1 en 5 van de Wet Arob

2.1. De systematiek van de wet

Artikel 1 van de Wet Arob noemt een aantal organen, waarvan de beschikkingen – om redenen die in het algemeen verband houden met de bijzondere positie van het orgaan – niet aan toetsing in het kader van de Wet Arob onderworpen behoeven te worden. Artikel 5 vermeldt onder g–m een zevental categorieën beschikkingen, die zich naar hun aard niet voor toetsing door de Arob-rechter lenen. Zoals wij in de inleidende paragraaf hebben uiteengezet, is gebleken dat in een aantal gevallen waarin het Arob-beroep thans door de negatieve lijst wordt uitgesloten, redenen voor verdere uitsluiting van Arob-beroep gelden die niet van tijdelijke aard zijn. Wij achten het uit een oogpunt van wetsystematiek juist, in deze gevallen de vereiste uitsluiting van het Arob-beroep te realiseren op dezelfde wijze als in overeenkomstige gevallen reeds bij de totstandkoming van de Wet Arob was gedaan, namelijk via artikel 1 of artikel 5. Bij de aanvulling van artikel 5 is zoveel mogelijk een volgorde aangehouden, die rekening houdt met de punten van overeenkomst tussen de uitzonderingen. Hieronder lichten wij de desbetreffende wetswijzigingen, alsmede een bij deze gelegenheid voorgestelde wijziging van het onderdeel van artikel 5 inzake financiële bijdragen aan publiekrechtelijke lichamen afzonderlijk toe.

2.2. Beschikkingen inzake verkiezingen

Artikel 1, aanhef en onder d, leidt er thans toe dat beschikkingen van stembureaus, hoofdstembureaus en centrale stembureaus niet voor Arob-beroep vatbaar zijn. Daarnaast zijn de Kieswet en – behoudens een geval waarin Arob-beroep met een versnelde behandeling openstaat – de Wet Europese verkiezingen op de negatieve lijst geplaatst. Deze twee vormen van uitsluiting van Arob-beroep overlappen elkaar overigens voor een belangrijk deel.

Naar ons oordeel is het mogelijk en wenselijk, de rechtsbescherming uit hoofde van de Wet Arob in beginsel ook uit te strekken tot verkiezingen, mits waar nodig een versnelde procedure – gelijksoortig aan die, waarin artikel 21 van de Wet Europese verkiezingen voorziet – wordt gevolgd. Een afzonderlijk wetsontwerp tot wijziging van de Kieswet en de Wet Europese verkiezingen, dat binnenkort zal worden ingediend, voorziet in de nodige bijzondere procedurebepalingen, alsmede in enkele andere wijzigingen in de beroepsregeling in die wetten (zie § 3.3). Nu volgens het onderhavige wetsontwerp de beide genoemde wetten nog in de nieuwe negatieve lijst opgenomen zullen blijven totdat de hiervoor genoemde wetswijzigingen van kracht zijn geworden, kan de vermelding van de stembureaus, hoofdstembureaus en centrale stembureaus in artikel 1 onder d reeds voordien zonder bezwaar vervallen. Hierin voorziet artikel I onder A, punt 1, van het onderhavige wetsontwerp.

Bepaalde categorieën beschikkingen die in verband met verkiezingen worden gegeven – namelijk inzake de nummering van kandidatenlijsten, de geldigheid van lijstverbindingen, het verloop van de stemming, de stemopneming en de vaststelling van de uitslag – zullen ook in de toekomst van Arob-beroep uitgesloten moeten blijven. Hierin voorziet het in artikel I onder B, punt 6, voorgestelde nieuwe onderdeel q van artikel 5. Aan deze uitsluiting liggen de volgende overwegingen ten grondslag.

Tijdens de verkiezingen wordt een groot aantal besluiten genomen ten aanzien waarvan de mogelijkheid van beroep grote bezwaren zou meebrengen. Genoemd kunnen worden besluiten van het centraal stembureau omtrent de geldigheid van lijstverbindingen, de nummering van de kandidatenlijsten en de vaststelling van de verkiezingsuitslag en besluiten van het stembureau omtrent de toelating van de kiezers tot de stemming, schorsing van de stemming en de waarde van de stembiljetten (bij de Eerste Kamer-verkiezing wordt het laatstgenoemde besluit genomen door provinciale sta-

ten). De indiening van een beroep tegen een van deze besluiten zou de verkiezingsprocedure op onaanvaardbare wijze verstoren dan wel een ongewenste rechtsonzekerheid scheppen met betrekking tot de verkiezingsuitslag. Bovendien kunnen deze beslissingen, behoudens die betreffende lijstverbinding en nummering van kandidatenlijsten, worden aangevochten bij de beslissing omtrent de toelating van de nieuw benoemde leden van het vertegenwoordigend lichaam. Het vertegenwoordigend lichaam kan namelijk besluiten, een of meer leden niet toe te laten wegens ongeldigheid van de stemming of wegens een onjuistheid in vaststelling van de verkiezingsuitslag.

Het nieuw voorgestelde onderdeel q van artikel 5 beperkt zich niet tot verkiezingen ingevolge de Kieswet en de Wet Europese verkiezingen. Ook andere verkiezingen van vertegenwoordigende organen, bij voorbeeld de in provinciale reglementen geregelde verkiezingen van waterschapsbesturen of de verkiezingen voor wijkraden, vallen onder de werking van dit artikel.

Een andere situatie bestaat met betrekking tot beschikkingen die verband houden met verkiezingen van de leden van de universiteits- of faculteitsraden. Artikel 46 bis van de Wet universitaire bestuursvorming belast de Universitaire Kiesraad bij uitsluiting met het oordelen in beroep over beschikkingen in het kader van die verkiezingen gegeven. Aangenomen mag worden dat ingevolge artikel 1, eerste lid onder f, Arob-beroep tegen uitspraken van de Universitaire Kiesraad is uitgesloten.

2.3. Beschikkingen van de Onderwijsraad

Ingevolge artikel 24, tweede lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs, doet de Onderwijsraad uitspraak indien de onderwijsinspectie van oordeel is dat het leerplan van een school niet voldoet aan de toepasselijke voorschriften en het bevoegd gezag van die school weigert, het leerplan te wijzigen¹. Tot dusver worden deze beschikkingen van Arob-beroep uitgesloten door de vermelding van de genoemde wet in de negatieve lijst. Na wetswijziging (zie § 3.5) zal deze vermelding vervallen. Naar het oordeel van onze ambtgenoot van Onderwijs en Wetenschappen en ons is het wenselijk, dat beschikkingen van de Onderwijsraad ook nadien van Arob-beroep uitgesloten blijven. De Onderwijsraad is immers een van de Minister van Onderwijs en Wetenschappen onafhankelijk orgaan (met voor het overige uitsluitend een adviseerende taak), dat ingevolge het genoemde artikel een geschillenbeslechtende taak vervult. Aan de hier, mede met het oog op de positie van bijzondere scholen getroffen regeling zou afbreuk worden gedaan indien vervolgens de beslissingen van de Onderwijsraad aan toetsing door een ander orgaan onderworpen zouden worden. Daarom wordt voorgesteld, artikel 1 van de Wet Arob – waarin reeds onder meer de Octrooiraad en de Raad voor het Kwakersrecht zijn vermeld – aan te vullen met een nieuw onderdeel, luidende: de Onderwijsraad (artikel I onder A, punt 3, van het wetsontwerp)

2.4. Beschikkingen, gegeven op grond van een wettelijk voorschrift ter beveiliging van de militaire belangen van het Koninkrijk of zijn bondgenoten

Een van de redenen, genoemd in het advies van de commissie-G. J. Wiarda, voor plaatsing van wettelijke voorschriften op de negatieve lijst, betreft de veiligheid van de staat en de daaruit voortkomende noodzaak tot geheimhouding (11 279, nr. 4, blz. 13 onder 4). Op grond hiervan zijn indertijd artikel 76, eerste lid onder d, der Luchtvaartwet juncto het Besluit Luchtfotografie, alsmede de artikelen 29A–29F en 34A der Rijksoctrooiwet in deze lijst opgenomen (zie de memorie van antwoord, 11 279, nr. 8 blz. 21). Voorgesteld wordt, artikel 5 aan te vullen met een uitzondering betreffende beschikkingen, gegeven op grond van een wettelijk voorschrift ter beveiliging van de militaire belangen van het Koninkrijk of zijn bondgenoten (nieuw onderdeel i). De formulering van dit onderdeel sluit aan bij de genoemde artikelen van de Luchtvaartwet en de Rijksoctrooiwet. Deze wijziging van artikel 5 maakt

¹ De Kleuteronderwijswet en de Lager-onderwijswet 1920 bevatten overeenkomstige bepalingen (artikel 66, vierde lid, respectievelijk artikel 90, tweede lid). Deze wetten zullen echter, totdat zij vervangen zijn door de nieuwe Wet op het basisonderwijs, op de nieuwe negatieve lijst worden geplaatst (zie § 3.5).

het mogelijk de aasbetreffende onderdelen van de negatieve lijst te laten vervallen. In overeenstemming met het door de Afdeling rechtspraak aangegeven algemene richtsnoer (zie haar uitspraak van 20 december 1976, AB 1979, 70) wijzen wij erop, dat een uitzondering als deze niet extensief geïnterpreteerd zal mogen worden: alleen die voorschriften, welke specifiek op de beveiliging van de genoemde belangen gericht zijn, zullen eronder vallen.

2.5. Beschikkingen inzake de distributie enz. van goederen in buitengewone omstandigheden

In de memorie van antwoord betreffende de Wet Arob is er ter toelichting van de opnemng van de Distributiewet 1939 op gewezen dat niet alleen in de omstandigheden, bedoeld in artikel 5 onder h van de Wet Arob (oorlog, oorlogsgevaar, enz), maar ook in andere omstandigheden waarin tot distributie van goederen moet worden overgegaan de massaliteit van de te geven beschikkingen en het korte tijdsbestek waarin dit telkens opnieuw moet geschieden een zinvolle rechterlijke toetsing onmogelijk maken (11 279, nr. 8, blz. 23). Zoals ook uit het indertijd met artikel 5 gelegde verband blijkt, vormt dit artikel een betere plaats om de uitsluiting van Arob-beroep tegen distributie- en aanverwante beschikkingen te realiseren dan de negatieve lijst. Artikel I onder B, punt 3, voorziet in opnemng van een nieuw onderdeel k van artikel 5 met deze inhoud; de omschrijving sluit aan bij de artikelen 6 en 7 van de Distributiewet 1939. Dit maakt het mogelijk, de vermelding van deze wet op de negatieve lijst te laten vervallen.

2.6. Beschikkingen betreffende financiële bijdragen aan publiekrechtelijke lichamen

De in artikel I onder B, punt 4, voorgestelde wijziging van artikel 5 onder j (wordt l) houdt niet rechtstreeks verband met het vervallen van de huidige negatieve lijst, maar beoogt een verbetering van de rechtsbescherming in gevolge de Wet Arob. Onderdeel j sluit uit dat geschillen over financiële bijdragen tussen overheidsorganen onderling aan de Arob-rechter worden voorgelegd. Deze uitzondering dient naar ons oordeel, gelet op richtlijn 3 van de meer genoemde richtlijnen voor de keuze tussen Arob-beroep en beroep op de Kroon, in beginsel gehandhaafd te worden. Wij stellen echter voor op de werking van deze uitzondering een beperking aan te brengen, omdat zij in bepaalde gevallen een ongunstig effect blijkt te hebben op de kwaliteit van de rechtsbescherming voor particuliere (rechts)personen. Indien – zoals met name het geval is bij een aantal rijksbijdrageregelingen op het gebied van het specifieke welzijn en regelingen voor geldelijke steun op het gebied van de volkshuisvesting – de toekenning van een financiële bijdrage door het Rijk aan een ander openbaar lichaam, met name een gemeente, bestemd is voor een bepaalde particulier, vindt de voor de belangen van deze particuliere (rechts)persoon relevante beoordeling primair plaats in het kader van de besluitvorming van het orgaan van de centrale overheid. Dit kan ertoe leiden dat het gemeentelijk orgaan in zijn tot de particuliere (rechts)persoon gerichte beschikking slechts de beslissing van het orgaan van de centrale overheid doorgeeft. Artikel 5, onder j, heeft nu tot de onbevredigende situatie geleid dat beroep tegen de in feite doorslaggevende beschikking van de centrale overheid niet ontvankelijk is (vgl. bij voorbeeld Afdeling rechtspraak 28 januari 1980, AB 1980, 600). Hierdoor wordt afbreuk gedaan aan de bedoeling van de wetgever bij de totstandkoming van de Wet Arob, beschikkingen tot toekenning van subsidie aan particulieren te onderwerpen aan rechterlijke toetsing.

Om dit probleem weg te nemen – zonder in strijd te komen met de genoemde richtlijn – stellen wij voor artikel 5, onder j, (wordt l) in dier voege te wijzigen, dat de uitzondering niet geldt indien de bijdrage blijkens de beschikking bestemd is voor een bepaalde natuurlijke of rechtspersoon. In

zo'n geval – een voorbeeld biedt de Voorlopige Rijksbijdrageregeling dienstencentra bejaarden (Stcrt. 1967, 199) – ligt het zwaartepunt van de voor de particuliere (rechts)persoon beslissende beoordeling bij het orgaan van de centrale overheid. De mogelijkheid van Arob-beroep tegen deze beschikking is dan op haar plaats. De uitzondering van artikel 5, onder j, zal daarentegen blijven gelden ten aanzien van globale rijksbijdrageregelingen, waarbij het aan het beleid van de lagere overheid wordt overgelaten te bepalen welke belanghebbenden in welke omvang een subsidie ontvangen. Het zwaartepunt in de beoordeling ligt dan bij het orgaan van de lagere overheid. Dit doet zich bij voorbeeld voor bij de Rijksbijdrageregeling sociaal-cultureel werk (Stb. 1980, 301).

2.7. Beschikkingen, houdende een technische beoordeling van een voertuig, een luchtvaartuig of een meetmiddel

In het meer genoemde advies van de commissie-G. J. Wiarda (11 279, nr. 4, blz. 14, onder 5) is als een van de motieven voor plaatsing van voorschriften op de negatieve lijst genoemd, dat de op grond daarvan te geven beschikkingen «van zeer technische aard» zouden zijn. Het zou naar ons oordeel echter te ver gaan alle beschikkingen die mede op een technische beoordeling steunen, van rechtsbescherming uit te sluiten. Zo'n beschikking kan immers van veel belang zijn voor de rechtspositie van de burger; men denke aan de bouwvergunning. Gaat het echter om een beschikking, die opgaat in een technische toetsing aan normen voor de toelating van een bepaald voorwerp, dan zou Arob-beroep praktisch nauwelijks van belang zijn, omdat de technische staat van het voorwerp bepalend is voor de te nemen beslissing. Dit geldt met name voor de afgifte van bewijzen van luchtwaardigheid op grond van artikel 7 Luchtvaartwet en de daarop berustende Regeling Toezicht Luchtvaart, en voor de beslissingen inzake herkeuring van motorrijtuigen, aanhangwagens en opleggers ingevolge het bij Wet van 26 oktober 1978 (Stb. 595) ingevoegde nieuwe artikel 9j van de Wegenverkeerswet. Voorts geldt dit voor beslissingen op bezwaarschriften betreffende een kentekenbewijs (artikel 25 Reglement Kentekenregistratie), indien en voor zover deze beslissingen berusten op technische eigenschappen van het voertuig.

Het vorenstaande geldt eveneens voor beslissingen op de voet van de IJkwet 1937 (Stb. 627) ten aanzien van meetmiddelen, onderdelen daarvan en hulpinrichtingen daarvoor. De moderne term «meetmiddelen» omvat de in de artikelen 5a en 6 van voornoemde wet met maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen en meetinstrumenten aangeduide voorwerpen. In dit verband kunnen onder andere worden genoemd de afgifte van de verklaring van de toelating van een model (artikel 11a van de IJkwet 1937), de afgifte van een gewaarmerkte verklaring omtrent de goedkeuring van kleine gewichten (artikel 13 van de IJkwet 1937 en artikel 22 van het IJkreglement (Stb. 1939, 664)), de afgifte van een verklaring van goedkeuring bij de eerste EEG-ijk ten aanzien van een meetmiddel, een onderdeel daarvan of een hulpinrichting daarvoor (artikelen 18, zevende lid, en 24, tweede lid van het Algemeen EEG-IJkbesluit (Stb. 1978, 168), alsmede een schriftelijke kennisgeving die aan de betrokkene desgevraagd wordt afgegeven in geval van weigering van de goedkeuring bij de eerste ijk (artikel 12 van de IJkwet 1937). Om vergelijkbare redenen waren reeds beschikkingen houdende een beoordeling van iemands kennen en kunnen als omschreven in het huidige onderdeel 1 (wordt n) van artikel 5 van de werking van de Wet Arob uitgezonderd. Door de in artikel I, onder B, punt 5, voorgestelde opnemings in artikel 5 van een nieuw onderdeel o zal de vermelding van de hierboven genoemde bepalingen van de luchtvaart- en verkeerswetgeving, alsmede van de IJkwet 1937 op de negatieve lijst kunnen vervallen.

2.8. Beschikkingen inzake de heffing van premie, dan wel premie-vervangende belasting voor sociale verzekeringen

Artikel 5 van de Wet Arob bevat onder m (wordt p) een uitzondering betreffende fiscale beschikkingen, ten einde de exclusiviteit van de rechtsbescherming op dit gebied door de belastingrechter en de eenheid van interpretatie te verzekeren. Dezelfde belangen zijn in het geding bij de premieheffing, alsmede de heffing van premie-vervangende belasting voor de volksverzekeringen, die in handen liggen van de rijksbelastingdienst en waarop de Wet administratieve rechtspraak belastingzaken van toepassing is. De desbetreffende beschikkingen vallen thans onder de werking van de negatieve lijst. Het vervallen van de vermelding van de volksverzekeringswetten op de negatieve lijst (zie § 3.8) noopt tot een aanvulling van het genoemde onderdeel van artikel 5.

Wat de premieheffing voor de andere sociale verzekeringen (de werknemersverzekeringen) betreft, bestaat – al ligt de heffing hier niet in handen van de belastingdienst, maar van de bedrijfsverenigingen – eveneens een aanzienlijke mate van coördinatie met de belastingheffing. Zo wordt bij deze premieheffing en bij de heffing van loonbelasting een vrijwel gelijk loonbegrip gehanteerd als maatstaf voor de heffing – in beide sectoren met de mogelijkheid van cassatie door de Hoge Raad ter zake van het loonbegrip – en is de kring van aan de heffing onderworpen personen nagenoeg identiek. Op het terrein van de loonbelasting worden met betrekking tot die onderwerpen door de Inspecteur dan wel door de Minister van Financiën, al dan niet in samenwerking met de Minister van Sociale Zaken, beschikkingen genomen die hetzij rechtstreeks van toepassing zijn voor de premieheffing van de werknemersverzekeringen, hetzij in het algemeen in samenhang worden genomen met overeenkomstige beschikkingen op het terrein van de premieheffing. De bestaande coördinatie loopt gevaar wanneer bij het vervallen van de vermelding der werknemersverzekeringswetten op de negatieve lijst, – voor zover niet een andere beroepsgang bestaat of in het in § 3.8 bedoelde wetsontwerp geopend zal worden – Arob-beroep mogelijk zou worden. Ten aanzien van parallelle beschikkingen zouden dan immers verschillende rechters bevoegd worden. Daarom voorziet het wetsontwerp in artikel I, onder B, punt 6 in een aanvulling van artikel 5 die betrekking heeft op de premieheffing voor alle sociale verzekeringen.

2.9. Beschikkingen inzake de militaire dienstplicht

Indertijd is de Dienstplichtwet opgenomen in de negatieve lijst alleen al wegens het te verwachten grote aantal beroepen tegen beschikkingen op grond van deze wet of uitvoeringsregelingen (zie de memorie van antwoord inzake de Wet Arob, 11 279, nr. 8, blz. 21). Zoals bekend staat tegen bepaalde categorieën beschikkingen (namelijk inzake de vervallenverklaring van een keuringsuitspraak, inzake vrijstelling en inzake uitsluiting; zie de artikelen 14, tweede lid, 20 en 22 van de Dienstplichtwet) beroep op de Kroon open, en voorziet de Wet rechtstoestand dienstplichtigen ten aanzien van beslissingen die op die wet berusten in de mogelijkheid, beroep in te stellen bij de ambtenarenrechter. Bij de voorbereiding van het onderhavige wetsontwerp hebben wij in overleg met de Staatssecretaris van Defensie C. L. J. van Lent nagegaan, of het mogelijk zou zijn te komen tot een verdere uitbreiding van de rechtsbescherming op het gebied van de militaire dienstplicht, die in beginsel op iedere mannelijke Nederlander rust.

De problemen, die aan volledige toepasselijkheid van de Wet Arob op het terrein van de militaire dienstplicht in de weg staan, raken niet of slechts in geringe mate de beschikkingen die gegeven worden om, op basis van ieders persoonlijke omstandigheden, vast te stellen wie zijn militaire dienstplicht ook daadwerkelijk zal moeten vervullen. Er is dan ook naar het oordeel van de Staatssecretaris van Defensie en ons geen dringende reden, in dit kader de aanvullende werking van de Wet Arob ten opzichte van de bestaande be-

roepsmogelijkheden nog langer uit te sluiten. Dit ligt echter anders bij beschikkingen die ten aanzien van dienstplichtigen op grond van de Dienstplichtwet worden genomen, betreffende inlijving, werkelijke dienst, groot verlof en ontslag. Deze beschikkingen moeten in een betrekkelijk kort tijdsbestek en in grote aantallen worden gegeven.

Zij maken voorts deel uit van een complex beslissingsproces, dat ertoe moet leiden dat op de juiste tijden en plaatsen in de diverse te vervullen functies voldoende personeel beschikbaar is en een efficiënt gebruik van de aanwezige opleidingscapaciteit wordt gemaakt. Het grote aantal beschikkingen, het beperkte tijdsbestek waarbinnen zij gegeven moeten worden en de onderlinge samenhang tussen de beschikkingen sluit een zinvolle beroepsmogelijkheid, waaraan niet het risico van versterking van de personeelsvoorziening der krijgsmacht is verbonden, uit. Dit bezwaar doet zich niet voor ten aanzien van de beschikkingen inzake vrijwillige opkomst, verlenging van werkelijke dienst, alsmede kostwinnersvergoeding (respectievelijk de artikelen 31, 32 en 34 van de Dienstplichtwet).

Een en ander heeft tot de conclusie geleid, dat het mogelijk is de uitzondering van beschikkingen op grond van de Dienstplichtwet via de negatieve lijst te vervangen door een uitzondering in artikel 5 (nieuw onderdeel r) van de Wet Arob. Deze uitzondering – voorzien in artikel I onder B, punt 7, van het wetsontwerp – is beperkt tot die categorieën beschikkingen, waarop de hierboven omschreven problemen betrekking hebben. De formulering sluit aan bij de opschriften in de Dienstplichtwet.

2.10. Beschikkingen inzake scholing, herscholing en omscholing van werknemers en werkzoekenden en inzake toestemming voor het beëindigen van een arbeidsverhouding

Bij de totstandkoming van de Wet Arob zijn het wetsbesluit van 17 juli 1944, houdende regelen betreffende de arbeidsbemiddeling, de scholing, herscholing en omscholing en artikel 6 van het Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen (BBA) opgenomen in de negatieve lijst, wegens de grote aantallen beroepen waarmee op deze gebieden rekening moest worden gehouden (11 279, nr. 8, blz. 24). Dit bezwaar – dat ook reeds leidde tot opheffing van de genoemde voorschriften in de negatieve lijst, behorende bij de Wet beroep administratieve beschikkingen van 1963 – is van duurzame aard. Tegen het openstellen van beroep op een administratieve rechter inzake beschikkingen op grond van artikel 6 BBA pleit bovendien het volgende. De inschakeling van een publiekrechtelijk orgaan, te weten de directeur van het Gewestelijk Arbeidsbureau, bij de beëindiging van arbeidsverhoudingen is bedoeld als een preventieve toetsing in één instantie. Door het openstellen van beroep op een administratieve rechter zal deze procedure – gezien de aard van de materie – onaanvaardbaar langdurig dreigen te worden. Hier komt nog bij, dat de burgerlijke rechter reeds bevoegd is tot een rechterlijke toetsing achteraf van ontslag.

Om deze redenen stelt de Regering voor, de vermelding van de genoemde voorschriften in de negatieve lijst te vervangen door nieuwe onderdelen s en t van artikel 5, zoals voorzien in artikel I onder B, punt 7, van het onderhavige wetsontwerp. Onderdeel s van artikel 5 zal te zijner tijd ook van toepassing zijn op beschikkingen van de directeur van het Gewestelijk Arbeidsbureau krachtens het in het wetsontwerp 13 656 voorgestelde nieuwe artikel 1639f van het Burgerlijk Wetboek, dat artikel 6 BBA zal vervangen.

2.11. Beschikkingen inzake toekenning van Rijkswege van een studietoelage voor het volgen van wetenschappelijk onderwijs, dan wel van een tegemoetkoming in de kosten, verbonden aan het bezoeken van een school voor voortgezet onderwijs

Deze beschikkingen nemen onder de beschikkingen op grond van de onderwijswetgeving (zie verder § 3.5) een bijzondere plaats in. Op grond van artikel 80 van de Wet op het wetenschappelijk onderwijs en de in artikel 121

van de Wet op het voortgezet onderwijs bedoelde algemene maatregel van bestuur worden jaarlijks naar schatting $\pm$ 1,5 mln. beschikkingen gegeven. Deze wetten zijn thans in de negatieve lijst opgenomen. Het openstellen van beroep tegen deze beschikkingen op een administratieve rechter zou zowel het Departement van Onderwijs en Wetenschappen als het rechterlijk apparaat voor onoverkomelijke organisatorische problemen stellen. Omdat ook niet is te voorzien dat deze problemen met eenvoudige maatregelen kunnen worden opgelost, achten wij het noodzakelijk de beschikkingen op het gebied van de studiefinanciering op te nemen in een nieuw onderdeel u van artikel 5, zoals voorzien in artikel I onder B, punt 7. In het kader van de totstandkoming van de door onze ambtgenoot van Onderwijs en Wetenschappen beoogde Wet op de studiefinanciering zal de onderhavige problematiek nader worden gezien.

§ 3. De nieuwe negatieve lijst

3.1. Het tijdelijke karakter van de nieuwe negatieve lijst

Zoals wij in de eerste paragraaf van deze memorie hebben medegedeeld, zullen 36 punten van de huidige negatieve lijst geheel en 4 andere gedeeltelijk kunnen vervallen, zonder dat nadere wettelijke voorzieningen worden getroffen. De in § 2 besproken punten van de huidige negatieve lijst zullen overbodig worden door aanvulling van de artikelen 1 en 5 van de Wet Arob. De overige punten zullen ingevolge artikel II, eerste lid, van het wetsontwerp terugkeren in een nieuwe negatieve lijst. Het gaat hier echter uitsluitend om voorschriften en bevoegdheden ter zake waarvan voorstellen tot nieuwe wetgeving of wetswijziging aanhangig dan wel in ver gevorderde staat van voorbereiding zijn. In het merendeel van de gevallen houden deze wetsontwerpen een aanvulling van de rechtsbeschermingsregeling in waarbij beroep op een gespecialiseerde administratieve rechter, dan wel op de Kroon wordt opengesteld. Bij de opstelling van deze wetsontwerpen zijn de op 13 februari 1981 door de Ministerraad aanvaarde richtlijnen voor de keuze tussen Arob-beroep en beroep op de Kroon (Stcrt. 23 maart 1981, nr. 56) gehanteerd.

Artikel II, tweede lid, houdt vervalclausules met betrekking tot alle in de nieuwe negatieve lijst op te nemen punten in: op het ogenblik waarop de wetswijziging of de nieuwe wet in werking is getreden, vervalt het desbetreffende gedeelte van de negatieve lijst. Voor zover de vervalclausules nog niet aan een aanhangig of op zeer korte termijn in te dienen wetsontwerp gekoppeld konden worden, is bepaald dat de vermelding op de negatieve lijst vervalt op een bij Koninklijk besluit te bepalen tijdstip. Bij nota van wijzigingen zal het wetsontwerp zodra mogelijk worden aangevuld met de data waarop de nog in te dienen wetsontwerpen aan de Tweede Kamer zijn aangeboden, alsmede de nummers van de kamerstukken.

Wanneer alle hier bedoelde wetswijzigingen en nieuwe wetten in werking zijn getreden, zal dus de negatieve lijst bij de Wet Arob definitief vervallen. Het derde lid van artikel II biedt de mogelijkheid dat, indien een van deze wetsontwerpen zou worden ingetrokken of verworpen, een vervaltijdstip bij Koninklijk besluit wordt bepaald. Hieronder lichten wij de onderdelen van de nieuwe, tijdelijke negatieve lijst toe.

3.2. Onderdeel A: het Reglement van de Buitenlandse Dienst 1951

In de memorie van antwoord betreffende de Wet Arob (11 279, nr. 8, blz. 20) is een rechtsbeschermingsregeling inzake de ambtenaren van de buitenlandse dienst in het vooruitzicht gesteld, «waarbij gebruik kan worden gemaakt van de ervaring van de ambtenarenrechter». Zeer binnenkort wordt een ontwerp van Wet houdende wijziging van de Ambtenarenwet 1929 en de Wet rechtstoestand dienstplichtigen ingediend, welk ontwerp ertoe zal leiden dat de ambtenarenrechter ook bevoegd zal worden ten aanzien van

(gewezen) ambtenaren die in openbare dienst zijn aangesteld om in het buitenland werkzaam te zijn. Zodra deze wetswijziging van kracht is geworden, kan de hier besproken vermelding op de nieuwe negatieve lijst vervallen. Een overeenkomstige tijdelijke vermelding in de nieuwe negatieve lijst van het Rechtspositiereglement Korps van deskundigen voor de technische hulp aan ontwikkelingslanden acht de Regering niet nodig, omdat dit reglement in de praktijk zijn betekenis grotendeels heeft verloren.

3.3. *Onderdeel B, nrs. 1 en 18: de Kieswet en de Wet Europese verkiezingen*

Wij verwijzen naar § 2.2 van deze memorie. Het wetsontwerp tot wijziging van bovenvermelde wetten wordt zeer spoedig ingediend.

3.4. *Onderdeel B, nrs. 2–17, en onderdeel H: regelingen en bevoegdheden inzake Indische pensioenen en aanverwante onderwerpen*

De overeenkomstige vermeldingen in de huidige negatieve lijst berusten op de overweging, dat het hier om regelingen met een aflopend karakter gaat. Immiddels is bij de Tweede Kamer het wetsontwerp 14 399 aanhangig geworden, dat strekt tot beperking van de toepassing van de belangrijkste van deze regelingen. Bij de verdere behandeling van het wetsontwerp 14 399 zal ook het punt van de rechtsbescherming aan de orde komen. Zodra dat ontwerp kracht van wet heeft gekregen en in werking is getreden, zal de vermelding van de regelingen en bevoegdheden inzake Indische pensioenen en aanverwante onderwerpen in de negatieve lijst kunnen vervallen.

De wijze waarop de hier besproken regelingen en bevoegdheden zijn aangeduid is in vergelijking met de huidige negatieve lijst op enige punten verbeterd.

3.5. *Onderdeel C: onderwijswetgeving*

In de memorie van antwoord inzake de Wet Arob (11 279, nr. 8, blz. 21) is meegedeeld dat plaatsing van verscheidene onderwijswetten en -besluiten op de negatieve lijst wenselijk werd geoordeeld, in afwachting van een onderzoek of lacunes in de rechtsbescherming door wijziging of aanvulling van de onderwijswetgeving zelf kunnen worden weggenomen. Onze ambtgenoot van Onderwijs en Wetenschappen en wij zijn tot de conclusie gekomen, dat zodanige wijziging van de Wet op het voortgezet onderwijs, de Wet op het leerlingwezen en de Experimentenwet onderwijs, en van de met artikel 41, derde en vierde lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs overeenkomende artikelen 6, derde en vierde lid, der Kleuteronderwijswet en 10, derde en vierde lid, der Lager-onderwijswet 1920 inderdaad gewenst is. Het desbetreffende wetsontwerp wordt zeer spoedig ingediend. De desbetreffende vermeldingen in de nieuwe negatieve lijst zullen vervallen zodra de wetswijzigingen tot stand zijn gekomen.

De wetgeving inzake het kleuter- en lager onderwijs en het wetenschappelijk onderwijs zal naar verwachting binnen afzienbare tijd door geheel nieuwe wetten worden vervangen. Onder deze omstandigheden komt het onze genoemde ambtgenoot en ons – behoudens wat betreft de reeds vermelde artikelen van de Kleuteronderwijswet en de Lager-onderwijswet 1920, die overeenkomen met een te wijzigen bepaling van de Wet op het voortgezet onderwijs – niet zinvol voor, dat alsnog de procedure tot wijziging van deze wetten in werking zou worden gezet. Zij zullen daarom tot de inwerkingtreding van de nieuwe Wet op het basisonderwijs en de nieuwe Wet op het wetenschappelijk onderwijs 1981, waarvan de ontwerpen (nrs. 14 428 en 16 802) aanhangig zijn, in de nieuwe negatieve lijst moeten worden vermeld. Onder deze wetten bevindt zich ook de Wet Rijksuniversiteit Limburg, die indertijd abusievelijk niet in de negatieve lijst is opgenomen. Hiervoor gelden dezelfde overwegingen als voor de andere wetten inzake het wetenschappelijk onderwijs. In de nieuwe negatieve lijst is voorts de Machtigings-

wet inschrijving studenten opgenomen, met de bepaling dat deze vermelding vervalt op 31 augustus 1982. Dit is het tijdstip waarop deze wet zelf ingevolge het onlangs ingediende ontwerp van Wet houdende verlenging van de Machtigingswet inschrijving studenten (16 745) zal komen te vervallen. Onze ambtgenoten van Onderwijs en Wetenschappen en van Landbouw en Visserij hebben in de memorie van toelichting een nieuwe wettelijke regeling van dit onderwerp ter vervanging van de thans nog met een jaar te verlengen tijdelijke regeling aangekondigd. Bij de voorbereiding van die nieuwe regeling zal tevens de rechtsbescherming op dit gebied aan de orde komen.

Inzake de overige op de huidige negatieve lijst voorkomende onderwijs-wetten en -besluiten (de Overgangswet WVO, de Wet erkenning instellingen schriftelijk onderwijs, de Leerplichtwet 1969, het Besluit interimregeling cursusgeld voortgezet onderwijs, de Wet titel «ing.» en het Examenbesluit registeraccountants) behoeven geen nadere wettelijke voorzieningen te worden getroffen; deze wetten bevatten geen leemten in de rechtsbescherming waarin op andere wijze dan door Arob-beroep zou moeten worden voorzien. Zij komen daarom niet voor op de nieuwe negatieve lijst, evenmin als de inmiddels vervallen Wet van 1 augustus 1964 (Stb. 324), houdende bijzondere voorzieningen van tijdelijke aard met betrekking tot het bestuur en het onderwijs van de technische rijkshogeschool te Enschede.

Voor de regeling, te treffen ten aanzien van studiefinancieringsbeschikkingen, verwijzen wij naar § 2.11 van deze memorie.

3.6. *Onderdeel D: additioneel artikel X van de Grondwet*

Additioneel artikel X van de Grondwet (betreffende de traktementen enz. ten gunste van bepaalde godsdienstige gezindheden) is indertijd, in afwachting van de totstandkoming van de in dat artikel bedoelde wettelijke regeling, in de negatieve lijst opgenomen. Het zou, nu de totstandkoming van die wettelijke regeling in het verschiet komt, naar het oordeel van de regering ongewenst zijn, de toepassing van dat artikel alsnog vatbaar te doen worden voor Arob-beroep. Voorgesteld wordt dit additioneel artikel opnieuw op de negatieve lijst te plaatsen tot een bij Koninklijk besluit te bepalen vervaltijdstip.

3.7. *Onderdeel E: vervoerswetgeving*

De Wet Autovervoer Personen, de Wet Autovervoer Goederen en de Wet Goederenvervoer Binnenscheepvaart liggen op het gebied van het economisch bestuursrecht. Daarom verdient beroep op de op dit gebied gespecialiseerde administratieve rechter, te weten het College van Beroep voor het bedrijfsleven, de voorkeur boven beroep op de Kroon, dat thans kan worden ingesteld tegen een deel van de op deze wetten berustende beschikkingen, of Arob-beroep. Zodra het zeer binnenkort in te dienen wetsontwerp tot wijziging van de drie vervoerswetten, waarbij beroep op het College wordt opengesteld, kracht van wet heeft gekregen en in werking is getreden, kan onderdeel D van de nieuwe negatieve lijst vervallen.

3.8. *Onderdeel F en G, nr. 1: de Wet economische mededinging en de Wet op de ondernemingsraden*

Bij de totstandkoming van de huidige negatieve lijst is er met betrekking tot deze wetten op gewezen (11 279, nr. 8, blz. 23) dat, gezien de aard van de materie, uitbouw van de rechtsbescherming door beroep op het College van Beroep voor het bedrijfsleven de voorkeur verdient boven opvulling van leemtes door Arob-beroep. Indiening van een wetsontwerp tot wijziging van de Wet economische mededinging is in de loop van dit jaar te verwachten. Na inwerkingtreding van deze wetswijziging kan onderdeel F vervallen. Over wijziging van de Wet op de ondernemingsraden in de hier bedoelde zin zal onze ambtgenoot van Sociale Zaken een dezer dagen advies vragen aan de

Sociaal-Economische Raad. Indiening van een wetsontwerp tot wijziging van de Wet op de ondernemingsraden op dit punt zal zo spoedig mogelijk geschieden nadat van de Sociaal-Economische Raad advies is ontvangen. Omdat thans nog niet kan worden aangeknoopt bij een aanhangig wetsontwerp, wordt voorgesteld te bepalen dat onderdeel F en onderdeel G, nr. 1, vervallen op bij Koninklijk besluit te bepalen tijdstippen.

3.9. *Onderdeel G, nrs. 2-11, en I: sociale-zekerheidswetgeving*

In leemten in de rechtsbescherming tegen beschikkingen op grond van de sociale-zekerheidswetgeving behoort in het algemeen niet door Arob-beroep maar door uitbreiding van het beroep op de raden van beroep in de Centrale Raad van Beroep te worden voorzien. Dit standpunt namen onze ambtsvoorgangers reeds in de memorie van antwoord inzake de Wet Arob in (11 279, nr. 8, blz. 24). De wijziging van deze wetten is een gecompliceerde aangelegenheid. Naast aanvulling van de beroepsmogelijkheden bij de raden van beroep en de Centrale Raad van Beroep blijkt ten aanzien van bepaalde beschikkingen, met name op grond van de Ziekenfondswet en de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten, waar de bestuurlijke verhoudingen tussen bij de uitvoering betrokken organen in het geding zijn, overeenkomstig de in § 3.1 genoemde richtlijnen beroep op de Kroon in aanmerking te komen. Voorts zijn er beschikkingen op grond van de Ziekenfondswet en de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten die nauw samenhangen met beschikkingen waartegen krachtens artikel 35 van de Wet tarieven gezondheidszorg beroep op het College van Beroep voor het bedrijfsleven openstaat. Het verdient in deze gevallen aanbeveling, bij laatstbedoelde rechtsgang aansluiting te zoeken. (Vgl. ook § 2.8 van deze memorie.)

De Staatssecretarissen van Sociale Zaken en van Volksgezondheid en Milieuhygiëne hebben aan de Sociale Verzekeringsraad, de Ziekenfondsraad en de commissie van de Sociaal-Economische Raad, bedoeld in artikel 6 van de Wet Werkloosheidsvoorziening en artikel 3 van de Wet Sociale Werkvoorziening, advies gevraagd over de hier bedoelde wijzigingen van de Coördinatiewet Sociale Verzekering, de Algemene Ouderdomswet, de Algemene Weduwen- en Wezenwet, de Algemene Kinderbijslagwet, de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet, de Ziektewet, de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering, de Werkloosheidswet, de Ziekenfondswet en de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten, alsmede de niet in de huidige negatieve lijst opgenomen Wet Werkloosheidsvoorziening en Wet Sociale Werkvoorziening. Indiening van het wetsontwerp is spoedig te verwachten. Om dezelfde reden als in § 3.8 vermeld, wordt voorshands voorgesteld te bepalen dat onderdeel G, nrs. 4-11, en onderdeel I van de nieuwe negatieve lijst vervallen op een bij Koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Ten aanzien van de in onderdeel G, nrs. 2 en 3, van de voorgestelde nieuwe negatieve lijst opnieuw vermelde Organisatiewet Sociale Verzekering en Wet op de Sociale Verzekeringsbank en de Raden van Arbeid, worden geen wetswijzigingen voorbereid. Een vervanging van deze wetten door de nieuwe Organisatiewet Sociale Zekerheid is immers aanstaande. Over het ontwerp van een nieuwe Organisatiewet Sociale Zekerheid, waarin rekening is gehouden met de aanvullende werking van de Wet Arob, heeft de Staatssecretaris van Sociale Zaken op 11 juli 1980 advies gevraagd aan de Sociaal-Economische Raad. Zodra de nieuwe wetgeving tot stand is gekomen, zal dit gedeelte van de nieuwe negatieve lijst kunnen vervallen. Ook hier zal moeten worden bepaald, dat het tijdstip waarop dit geschiedt, bij Koninklijk besluit wordt bepaald.

Twaalf wetten op het gebied van de sociale zekerheid, die in de huidige negatieve lijst voorkomen, behoeften niet opnieuw te worden opgevoerd omdat zij inmiddels hun betekenis hebben verloren, dan wel omdat geen leemten in de rechtsbeschermingsregeling voorkomen.

§ 4. Wijziging van de artikelen 6 en 7 van de Wet Arob

Met de inwerkingtreding van de nieuwe negatieve lijst, waarvan het vervallen wordt geregeld in artikel II, tweede lid, van het onderhavige wetsontwerp, verliezen het tweede, derde en vierde lid van artikel 6 der Wet Arob hun betekenis. Artikel I, onder C, punt 1, van het ontwerp voorziet in het vervallen van deze leden en van het cijfer 1 voor het eerste lid.

In artikel 6 (tot dusver het eerste lid) is ervan uitgegaan dat alle beschikkingen die via de negatieve lijst van de werking van de Wet Arob worden uitgezonderd, op een wettelijk voorschrift berusten. Dit is echter niet het geval (zie het onderdeel Binnenlandse Zaken van de huidige en de voorgestelde nieuwe negatieve lijst), en behoeft ook niet het geval te zijn, gelet op de omschrijving van het begrip «beschikking» in artikel 2 van de wet, dat in de loop van de parlementaire behandeling ingrijpend is gewijzigd. Op dit gebrek in de formulering van artikel 6 is indertijd vanuit de Eerste Kamer gewezen (zie het voorlopig verslag over de Wet Arob, 11 279, nr. 59, blz. 2, en de memorie van antwoord, 11279, nr. 59a, blz. 3). Artikel I, onder C, punt 2, strekt ertoe dat naast wettelijke voorschriften ook (buitenwettelijke) bevoegdheden worden genoemd waarop een beschikking kan berusten.

Zodra de nieuwe negatieve lijst geheel is vervallen (zie § 3.1 van deze memorie) kan ook artikel 6 zelf, alsmede de verwijzing naar dat artikel in artikel 7 vervallen; om onzekerheid te voorkomen zal de ingangsdatum van deze wijziging in de Staatscourant worden bekend gemaakt (artikel I onder D).

§ 5. Wijziging van de onteigeningswet

Artikel 79 van de onteigeningswet schrijft thans alleen ten aanzien van een Koninklijk besluit tot goedkeuring van een gemeenteraadsbesluit tot onteigening voor, dat de Raad van State wordt gehoord. Dit leidt er overigens ook toe dat de Raad wordt gehoord indien de vereiste goedkeuring gedeeltelijk wordt gegeven en gedeeltelijk wordt onthouden. In de praktijk wordt de Raad van State bovendien veelal onverplicht gehoord over een voorgenomen algehele onthouding van goedkeuring, indien de zaak van principieel belang is.

De inschakeling van de Raad van State bij beslissingen tot goedkeuring van deze gemeenteraadsbesluiten strekt ertoe, een zorgvuldige afweging van alle bij de onteigening betrokken belangen – met inbegrip van het openbaar belang van de betrokken gemeente – te bevorderen. Gezien deze strekking van de regeling ziet de Regering geen reden, ten aanzien van de inschakeling van de Raad van State nog langer verschil te maken tussen Koninklijke besluiten waarbij de vereiste goedkeuring wordt verleend en Koninklijke besluiten waarbij die goedkeuring wordt onthouden. Daarom is in artikel III van het wetsontwerp een wijziging van artikel 79 van de onteigeningswet opgenomen, die ertoe strekt dat de Raad in alle gevallen wordt gehoord. Er zal dus voor alle beslissingen omtrent goedkeuring een uniforme procedure gelden. De voorgestelde wijziging van de onteigeningswet zal er voorts toe leiden, dat niet alleen de Koninklijke besluiten waarbij goedkeuring wordt verleend, maar ook die waarbij goedkeuring wordt onthouden ingevolge artikel 5, aanhef en onder a, van de Wet Arob van Arob-beroep uitgesloten zullen zijn.

§ 6. Overgangsbepalingen

Artikel IV bevat overgangsbepalingen ten aanzien van de volgende wijzigingen in de toepasselijkheid van de Wet Arob:

lid 1 – het in werking treden van de in het onderhavige ontwerp vervatte wijzigingen van de Wet Arob en de nieuwe negatieve lijst;

lid 2 – het vervallen ingevolge het bestaande artikel 6, derde lid, der Wet Arob, van de huidige negatieve lijst;

lid 3 – het vervallen van onderdelen van de nieuwe negatieve lijst.

Ter voorkoming van elke onduidelijkheid is ervoor gekozen, dat in alle gevallen de dag waarop de beschikking is gegeven, beslissend is voor het al dan niet openstaan van voorzieningen krachtens de Wet Arob.

De Minister van Justitie,
J. de Ruiter

De Minister van Binnenlandse Zaken,
H. Wiegel